

ANDRÁS SÁNDOR

MILYEN

**...hat évig Angliában
éltem, közte egy évet
Londonban; huszonhat
évig Washingtonban
és elővárosaiban; előtte
öt évig Kaliforniában,
ebből egyet**

**Los Angelesben,
hármát Berkeley-ben,
az utolsó előtti évet
a San Franciscói-öböl
szemben lévő oldalán,
a falunak mondott
Mill Valley-ben,
közvetlenül
a fenyőerdők alatt...**

nem „központban”, hanem alvófalvakban élni, íróként? Hát ez a falvaktól is függ, ahogyan persze a „központtól” és mindenekelőtt az embertől, aki író. Mivel általánosítani nem tudok, csakis magamról mondhatok valamit. Helyzetem annyiban különleges, hogy amennyire tudom, barátaim és ismerőseim között én vagyok talán az egyetlen, aki több évtizedes külföldi, nyugati élet után, már nyugdíjasként, falura költözött vissza, és elsősorban ott él, bár később vett kis lakást Budán, hogy legyen hol megaludnia, ennie, olvasnia is, amikor felutazik.

Jövőre lesz húsz éve, hogy ismét Magyarországon élek. Budapesten születtem, budai vagyok, nem pesti, érthető, hogy Budán van lakásom, és ez, azt hiszem, kapcsolatba hozható azzal a ténnyel, hogy a Balaton-felvidéki Nemesvítán vettem, jövő nyár elején huszonöt éve, házat, régi parasztházat, nagy kerttel, benne szőlő és gyümölcsfák. Ott szeretek élni és írni is, és ott töltöm időm javát feleségemmel. Leegyszerűsíttem hát a kérdést. A „központ” Budapestet, a falun Nemesvítát értem.

Helyzetem azonban nem ilyen egyszerű. Apám családja hódmezővásárhelyi volt, gyerekkoromban sokat éltem ott, szerettem a házat, az udvart, a vastag por fedte utcát. Akkoriban Vásárhelyt „a legnagyobb magyar parasztvárosnak” mondták, és tényleg falusi részekből is tevődött össze. Nagyapámék ilyen részen laktak, parasztházban, nagy parasztudvarral, az udvarban kúttal és kenyérsütő kemencével. Az egyik nagynéném szintén Vásárhelyen lakott, a másik Oroszházán, ott is sokat voltam, inkább már tizenéves koromban, eresztettem kútba a vaját meg a görögdiannyét, vittem a pékhez

és hoztam el tőle a nagynéném dagasztotta nagy kerek kenyereket. A pék kis piros számot ragasztott rá, hogy tudja, kié. Vásárhelyi nagynéném férje órásmester volt, benn, az egyik fő utcán volt kis óra-ékszer boltja, négyéves lehettem, amikor meghalt; utána nagynéném felfogadott egy órásmestert, és úgy vitte tovább az üzletet. Ez a nagynéném színházba is járt, és a háború után újra férjhez ment, egy B listázott szegedi bíróhoz, aki vadászni szeretett. Nyaralni szüleimmel Mártélyra mentünk, akkor kis halászfalu volt a Holt-Tisza partján.

Ezt a gyerek- és serdülőkori előzetest megtoldom azzal, hogy Szegeden jártam egyetemre, ott államvizsgáztam 1956 júniusában; nagyon szeretem ma is azokat az éveket. Mondom mindezt, hogy a továbbiakat némi keretbe rakjam. A „központ” és az „alvófalvak” mellett van ugyanis „vidék”, „vidéken élek”, és ez jelenthet a falvak és községek mellett nagyobb várost is, olyant, mint Szeged, Debrecen, Pécs, Miskolc, és kisebbeket, mint Hódmezővásárhely, Veszprém, Kiskunfélegyháza. Bőven vannak ezeknél kisebb, de eleven és a tágabb környéken központoknak tekintett és használt városok is. Pestről mindez vidék; Magyarországon Budapest „a” központ.

A forradalom után – a visszatérés szándékával, de megvalósulása nélkül – hagytam el az országot, hat évig Angliában éltem, közte egy évet Londonban; huszonhat évig Washingtonban és elővárosaiban; előtte öt évig Kaliforniában, ebből egyet Los Angelesben, hármát Berkeley-ben, az utolsó előtti évet a San Franciscói-öböl szemében lévő oldalon, a falunak mondott Mill Valley-ben, közvetlenül a fenyőerdők alatt, akkor az utolsó előtti házban. Németországban összesen legalább három évet éltem, egy egészet Münchenben, egy másikat Nyugat-Berlinben, megfordultam hosszabb-rövidebb ideig más városokban is, például egy szemesztert Göttingenben. Végül Washington egyik elővárosának, Silver Springnek egyik, magas fák alatt meghúzódó kertés-patakok részében volt házuk, onnan költöztem haza, Magyarországra. Először ingázva, majd 1996-tól honosítva.

Egyetemi tanár voltam, és éppen az 1990–91-es tanévre esett a szabadévem, feleségem fizetés nélküli szabadságot vett ki, és hároméves lányukkal azt az évet Pesten töltöttük, barátok szerezte lakásban, a Lehel piacnál. A beköltözés előtt egy hónappal érkezünk meg autón Frankfurt mellől, és azt a hónapot a Bece-hegyen húzhatuk ki egyik barátom szívélyességéből, egy présházból alakított kis ház tetőterében. Akkor jártam először a Balaton-felvidéken, és ámulatosan szép volt a tó, a hegyek sora, a vidék. Ez volt egyik oka, hogy Nemesvitán vettem házat 1991 júniusában. Nem akartam lakáskulcs nélkül visszamenni Amerikába, annyi pénzünk viszont nem volt, hogy lakást lehetett volna venni belőle Budán.

A véletlen úgy rendelkezett, hogy később, 1997 januárjában a Városmajor utcában találtam lakást. Az nem volt véletlen, hogy Budán kerestem, a Városmajor utcára viszont egyáltalán nem gondoltam, bár ismerős volt, holott sohasem laktam a környékén sem. Azért volt ismerős, mert ott állt a János Szanatórium, ma Érsebészeti klinika, ahol megszülettem. Ezt anyámtól hallottam, emlékszem, egyszer meg is mutatta. Miután 1949 őszén a Pasarétról az Attila utcába költöztünk, közel a Széll Kálmán térhez – ablakunkból és az erkélyről a Vérmezőnek éppen arra a csücskére lehetett lenézni, ahol Martinovicsot végezték ki –, megismertem a Majort, mindenképpen az innesső részét, arról ma is vannak emlékeim.

Lakásom lett tehát Budán. A kisszoba zajos, ablaka az utcára nyílik, de a ház hátsó oldalán lévő nagyszoba ablakai a Majorra néznek, előttük fák lombjai a ház kertjéből. Csend van, csak a hatalmas park túloldalán kattogó villamosok hallhatók, ha figyelget az ember. Élni azonban nem ott szeretek, hanem falun, Nemesvitán. Időm legnagyobb részét ott élvezem és pazarolom hamarosan huszadik éve, tizenhárom éve új feleségemmel, Edittel, aki lassan megszereti, legalábbis megbékél vele. A házzal és az elég nagy, gyümölcsfákkal, mindenféle bogyós bokorral, no meg szőlővel

megrakott kerttel: teleülteti-gondozza virággal, a gyümölcsfák túlján és a szőlő oldalán kitűnő zöldségekkel. Megbékél, ugyanis ő határozottan pestinek érzi és mondja magát. Értem is, miért.

Szerettem bemenni a városba, azaz Pestre, gyakran gyalog is, nem villamoson. Szerettem a forgalmat, az üzleteket, a nagyvárost, ahol minden megtalálható: Budán, ahova én eljutottam, csak néhány mozi volt, azok sem a Széll Kálmán téren kívül. Ez ma sincs másként, bár a Rózsadombon működik két bevásárlóközpont. Pesten minden volt, csak nem hegyek, dombok, erdők, Római-part, vár, uszodák-gőzfürdők sora. Számomra a Margitsziget is Budához tartozik. A Duna budai partjáról a pesti part házhomlokzatsora, a Parlament impozáns épülete csak megszakítja, szép, de olyan, mint egy erődítmény. A budai parton is vannak faltól falig házak, de a pesti partról nézve eltörpülnek a Gellért-hegy, a várhegy, a Rózsadomb és a mögöttük távolba vesző Sváb-hegy, János-hegy és Hármashatár-hegy árnyékában. Valójában a Pasaréti úti kertes villák és házak lapos völgyét, ahol gyerekként és még elemistaként éltem, olykor távolabbi, de bejárt hegyek és dombok vették körül, a gyerekkor pedig nagy mester, tartósat alkot.

A gimnázium utolsó két évében és az egyetemi évek alatt, amikor Szegedről felutaztam, haza az Attila utcába, már szerkesztőségekbe is mentem, amikor Pestre, az Írószövetségbe, a Rádióhoz is. Néhány mozi kivételével szinte minden kulturális intézmény, így az irodalmi élet is Pesthez kötött. Ez később részben megismétlődött, az angliai években, amikor Oxfordból Londonba mentem (földrajzilag le, de jelentőségében fel). Ott volt magyar irodalmi élet, voltak íróbarátok, ismerősök; összejövetelek is voltak, egy ideig Londonban jelent meg az *Irodalmi Újság*, benn voltam a szerkesztőségében is. A BBC-nek volt magyar osztálya – 1963-ban dolgoztam is ott –, a Szabad Európa Rádió hivatala pedig a Picadilly Circus közelében, a város közepén székel. Szerettem Londonba, a nagyvárosba menni a nagyon békés kisvárosból.

Később Kaliforniában Berkeley-ből is szerettem bemenni San Franciscóba, bár ott magyart, azt hiszem, nem ismertem, de legendás városnak éreztem is, nemcsak tudtam, hogy az. Silver Springből pedig Washingtonba ment be az ember, Washingtonból viszont felment, amikor New Yorkba. Mindkét város központnak számított, és érződött magyar szempontból is. Először is éltek mindkét helyen íróbarátok, és sokan jöttek látogatóba, presztizsből, kíváncsiságból, meghívásra. A magyar társaságok, klubok, baráti körök hívták, de vonzották is az embereket. Mindkét város központnak számított, és úgy funkcionált is, kulturálisan, benne irodalmilag is. (Amerikában ezekhez hasonló központok máshol is voltak, de most csak magamról beszélek.)

Hazaköltözésem óta persze az országban és a kisebbségek lakta területeken is Budapest a fő központ, ez nem kétséges. Viszont központ egy sor nagyobb, sőt kisebb város is, különösen ha nem az irodalomra összpontosítok, hanem a város-falu különbségre, de irodalmi és kulturális szempontból is. Jelentős folyóiratok jelennek meg „vidéken” és Erdélyben, a Felvidéken és a Vajdaságban is: városokban. Falvakban nem. Kapolcson például lehet évente sikeres és jó művészeti fesztiválokat rendezni, attól azonban Kapolcs nem lesz központ.

Falun élni azonban jó, illetve, hiszen csak egyről beszélhetek, Nemesvitan nagyon jó lakni, élni; lenni és jól meglenni. Kis falu, négyszáz lakosa sincs, két kilométerre a Balatontól, a Szent György-heggyel és lábánál Hegymagassal éppen szemben, a Keszthelyi-hegység oldalában, bár van néhány utcája a lapályon, ahonnan az emberek egykor a hegyre menekültek, telepedtek. Régi falu, pár éve ünnepeltük fennállásának 800. évfordulóját. Élelmiszerboltja van, de kicsi; kocsmája volt, egy ideje bezárt. Pap élt a faluban, halála óta a szomszéd faluból jön misére, keresztelésre, temetésre. Iskola is volt, de már régóta a szomszédos és egész közeli Balatonedericsre kell menniük a gyerekeknek. Könyvtára van, elég nagy, előadásokat is tartanak ben-

ne. A szilveszteri műsort és mulatást, az egyéb táncmulatságot a kultúrteremben rendezik, ott kerül sor például az éves borverseny falubeliekből összeálló amatőr zsűrijének munkájára és szórakozására. (A szakmai zsűri a polgármesteri hivatal magasában tanácskozik és ítélik meg, amiről aztán lent beszámol.) A falu focicsapata aktív, a futballpálya természetesen a lapályon van. Azelőtt ott került sor a falunapra, néhány éve viszont már fenn a dombon a bozótostól megtisztított, magas fák árnyékozta papkertben. Nagy ünnepség, az önkormányzat szervezi a műsort és szolgáltatja, minden családnak ad húst, a bográcsozás a már említett papkert lankáján a családok dolga, ahogyan az evés-ivás is. A főzőversenyt felkért bíró mustrálja, és már egy ideje mindenkinek első díjat ítél meg, mondván „mind jó”.

Nemesvitának néhány éve van egy „Nők a Balatonért” csoportja és egy adományokból fenntartott és bejegyzett „Vitán felül” nevű alapítványa, amelyik főleg a fiatalokat támogatja és ösztönzi, például angolórákat is szervez. De ezzel már a mai faluról beszélek.

Tegnap este, november második fele lévén, fél hat felé a sötétben már alvófalunak tűnt. Ám a főútról befordulva autónk csak szűkösen fért át a hosszú jegenyés út mindkét oldalán sorakozó autók között. A két jegenyesor szegélyezte út háromnegyed kilométernyi az emelkedők alatti katlanban található buszmegállóig, a fordulóig, ahogyan a menetrend is mondja. A buszok azonban csak párszor hajtanak be, az utasoknak egyébként gyalogolniuk kell a főútról, illetve az ottani megállóhoz, ha valahova menni akarnak. Az autók azon az estén, feltehetőleg más estéken is, nyilván azért álltak a „nyárfás út” két oldalán, mert sötét volt, és még nem érkezett meg a busz. Sok családnak van autója, de egy családnak általában több tagja van, és akinek busszal kellett elmennie, busszal is jön vissza. Az idén megválasztott új polgármester, ígéretéhez híven, utcalámpákat állíttatott fel a jegenyesor mentén, így jobb és szebb is a sötétben gyalogolni, még jobb, ha az esti sötétben valakiért kijön a főúthoz az autó.

Villanyt a faluba csak 1960-ban vezettek be – vizet a házamba viszont csak 1992-ben –, de ma már a tévé, azt hiszem, minden házban megtalálható, parabolás, mert úgy tűnik, a kábeles nem fizetődik ki a szolgáltatóknak (egyébként a Városmajor utcában sem). Azt már nem hiszem, hogy számítógép is működik minden házban, de az internet sokakhoz bejut – a könyvtárba is. Mobiltelefonja szerintem a felnőttek és a fiatalok többségének, egy családban olykor mindenkinek van. Ha sötétedés után eléggé sötétnek is tűnik, Nemesvita egyáltalán nem mondható alvófalunak.

Nálunk az egész házban, sőt az előtte lévő szaletliben is hozzá lehet férni az internethez, a tévéen pedig bejönnek az angol nyelvű hírcsatornák is, ahogyan a Városmajor utcai lakásban, a BBC hírei naponta olvashatók az interneten, ugyanott a napilapok, a hír rádió, újabban előfizetek a londoni *Times*ra, évek óta egy angol irodalmi hetilapra, ez utóbbi papíron érkezik. A falu könyvtára nem rossz, a tapolcai viszont innen autón tíz perc, és meglehetősen jó, akárcsak félóránnyira a keszthelyi, egyóránnyira az igen jó veszprémi. (Fél óra kell a Városmajor utcából a Szabó Ervinbe vagy a Széchényi Könyvtárba is, ezek persze sokkal jobbak, nagyobbak.) Tapolcán két könyvkereskedés van, az egyikben fel lehet venni az Antikvárium.hu-n megvásárolt használt könyveket. Folytathatnám, de azt hiszem, ennyi is elég annak jelzésére, hogy nem érzem magam falun behavazva, elvágva a világtól.

A pesti irodalmi és művészi élet persze hiányzik Tapolcán is, Keszthelyen is, de Veszprémben sok a program, a meghívott vendég, a Pannon Egyetem támogatásával is, ott adják ki az *Ex-Symposiont*, barátok szervezik. Író és képzőművész barát is akad Nemesvitától húsz percre autón, szintén falun élő két jó barát egy óránnyira. És végül is rendszeresen fel-felmegyünk Budára és akkor Pestre, egy-két-három napra, és akkor az ottaniakkal találkozom szinte mindennap, olykor egy-egy rendezvényre uta-

zunk fel, ami fárasztó és frusztráló is, megvallom, mert annyi időt nem töltünk fenn, hogy sokakkal összejöjjünk, kiállításokra elmenjünk, könyvbemutatókon és más rendezvényeken részt vegyünk. Ha azonban csak a Városmajor utcában élénk, az még frusztrálóbb lenne, és legalábbis nekem fárasztóbb. Rengeteg az esemény, minden napra jut, és gyakran esik kettő, olykor három is, ugyanegy időre. Mindennap el kellene menni valahova, ami nekem túl sok, nem vagyok hozzászokva, és ha szeretem is a társaságot, nagyon, a budapesti iram nekem messze túl sűrű és túl gyors.

A magam természete mellett a helyzetem és beidegzettségem ugyanis különös, ha nem is példátlan. A több évtizednyi idegen országokban és – talán csak az angliai idők kivételével – területi szétszórtságban élés kialakított egy életformát. Washingtonban volt egy kis, de sokakat odavonzó heti találkozónk és vacsoránk és havi magyar klubösszejövetel és, számomra is, egy másik rendszertelen baráti társaság, többnyire amikor látogató érkezett. De amerikai éveim alatt, és ezek sokáig tartottak, nem szakadt meg köztem és Angliában, Franciaországban, Hollandiában és Németországban élő barátaim között a kapcsolat. Leveleztünk, nyáron találkoztunk, olykor egyikük-másikuk átjött Amerikába. Később, amikor a telefon igazán olcsó lett, gyakran hívtuk is egymást, tartottuk a kapcsolatot, informálódunk, szórakoztunk. Amikor négyen megalapítottuk az *Arkániumot*, én Washingtonban éltem, Bakucz Connecticut államban, majd Vermontban, végül Boston közelében, ketten Montreálban és a főmunkatárs Baránszky New Yorkban.

Erre gondolva azt kell mondanom, hogy Nemesvitán is folytatom megszokott életmódomat, csak egyfelől nagyobb és gazdagabb, másfelől zaklatóbb, kellemetlenebb összefüggésben. Idegenben megengedhettem magamnak, hogy azokkal találkozzam, akikkel jóban vagyok, míg itt az országban, elsősorban Pesten, a főleg politikai acsarkodás megzavarja még a régi barátságokat is, én ugyanis a mondást: „madarat tolláról, embert barátjáról ismerni meg”, sohasem úgy értettem, hogy barátainak ugyanegy színű tollakkal kell ékeskedniük. Én is úgy érzem, hogy „előttünk egy nemzetnek sorsa áll”, de azt is, hogy „a szellemharcok tiszta sugaránál” kellene tenünk, amit lehet, és a politikai csatározásokat és vagdalkozásokat semmiképpen sem tartom szellemharcnak.

Ám végül is a magam helyzetét mégsem tartom igazán különösnek: inkább átlagos, ha más nemzeteket és ha a régi magyart veszem figyelembe. A régi magyar irodalmi és nem csak irodalmi életről könnyű mit mondani, hiszen az 1820-as, 30-as évekig Pest nem volt „a” magyar kulturális központ, és persze Buda sem. Akkoriban nem volt se telefon, se internet, se vonat, se autóbusz, és mégis megvoltak az írók és az emberek általában a maguk szétszórtságukban, és a köztük lévő távolságok számukra csakis magától értetődőnek tűnhettek: Berzsenyi Dunántúlon élt, Kazinczy Tiszántúlon. Leveleztek. És utaztak, mint a peleskei nótárius Pestre, ami a negyvenes, sőt ötvenes években is még eléggé német város lehetett, Heckenast adta ki például és egyebek között az osztrák Adalbert Stifter könyveit. Az idős Arany még később is versben panaszkolta, hogy „az utcán német szó, piszok”. Valójában Kolozsvár és Nagyvárad magyarabb és inkább központ volt, mint Pest. A század végére aztán megváltozott a helyzet, akkor alakult ki egy olyan irodalmi és kulturális élet, ami ma folytatódik, és magától értetődően réges-réginek tűnik. A magam módján én is bele tartozom valamennyire.

Magyar írók egyébként a 20. században gyakran laktak falun, mint Móricz Leányfalun, és ma is laknak néhányan, mint Ambrus Lajos Egyházashetyén, Láng Gusztáv Táplánszentkereszten, Nadas Péter Gombosszezen, és sokan élnek a Budapest körüli falvakban. Képzőművészek raja lakik legalábbis tavasztól őszig errefelé – a Tapolcai-medencében meg a Káliban –, de Kányádi Sándor „dácsája” is a Hargitán volt, bár a lakása Kolozsvárott. Ez az életmód nem különös egyik nyugati országban sem. Sok jól

ismert angol, francia, német író és művész élt régen is, él évekre ma is falun, ráadásul gyakran más országok falujában. Ez temperamentumtól függ, és attól, hogy az írók, akárcsak a festők, ha a foglalkozásukból élnek, ott élnek, ahol akarnak: szabadok.

Ami engem mint írótköltőt illet, nyugalomra van szükségem, méghozzá perspektívával: dolgozhassak, amíg csak akarok, és egyhuzamban, reggeltől szokásosan ebédidőig, de gyakran szinte estig: amíg megy. Félrebillent kétlakiságom némi bajjal jár, a könyvtáramat meg kellett osztanom, az egészet lehetetlen volt akár a házban, akár a lakásban elhelyezni: egyikben sincsen elég fal a polcoknak. Könyvek viszont kellenek, olykor az íráshoz, olykor olvasás közben, hirtelen kíváncsiságból vagy zavarból, és tisztáznom kell valamit; gyakran ismereteim hiánya akaszt meg, és nemcsak adatokra van szükségem, de a margókra írott utalásokra vagy megjegyzésekre is. Az internet ma már igen sok információt közvetít, de közel sem eleget és megbízható, könyveimbe firkált jegyzetekből és utalásokból viszont semmit. Nem vagyok mindig tudatlan, az emlékezetem is cserben tud hagyni.

Emberként pedig, és az író is ember, falun és ebben a faluban, Nemesvitán élni nem csak a nyugalom miatt jó, és nem csak a kert, a környezet, a vidék szépsége keltette jó érzés miatt. Az eleven természet közelsége, érintése meg is nyit rá. meglát, és érzem, hogy élőlényként másféle élőlényekkel élek együtt és velük párhuzamosan, mindnek megvan a maga fajtájának sajátosan más élete. Mindig jólesik például, ha estefelé látom a sündisznót békésen elcammogni a mellettünk lévő papkertbe, az se zavarja, ha beszélgető társaság ül nálunk a nádfedelelű lugasban, száletliben. Nemrégiben róka sétált fel-alá esőben a koraicseresznye-fa előtt, soha előtte, sem azóta. Nem örültem neki, de érdekes volt. (Lenn az országúton nem ritka az agyongázolt róka, ahogyan az autó elől lomhán tovarepülő fácán sem.) Igen sok madár él és zajong-üzengtet erre-felé, a szomszédos papkert magas fái miatt is, különösen reggel, ébredéskor hallom őket. Van egy harkály házaspár, szorgosan dolgozzák meg egyik vagy másik fánkat. Feleségem fürdőt készített nekik, most tél közeledtével már magokat is szór, és a cinkék olykor nyüzsögnek az etető körül, és egyszerre többen is fürdenek lelkesedéssel a nagy lapos cserépedényben. Macskák is járnak át a kerten, mintha az övék lenne, füttyölnek ránk, egyikük már néhányszor a pajtában kölykezett, aztán elvitte őket magával oda, ahol lakik.

Jó érzés a gyümölcsök érését, a virágok beporzását figyelni, köztük mozogni. Mindenféle gyümölcs és bogyó terem, ha gyümölcsfánk elpusztul, vagy vihar döntötte ki, ahogyan többet is, pótolni kell, várni, hogy megmarad, aztán a termésre. A fűgék mellett van naspolyafácskánk is, gyerekkorom óta szeretem, Angliában a nevét sem ismerték, holott Shakespeare *Athéni Timonjának* az elején előfordul, Amerikában is ismeretlen, gyümölcséről itthon is sokan nem tudnak, üzletben venni alig lehet. A saját zöldbab, spenót, paradicsom, sóska, krumpli is más, mint az üzletben vett, ahogyan a szőlő is.

Mindez része annak az életkörnyezetnek, amelyikben élek, élünk. Ismerősök in-tegetnek, köszönnek egymásnak, akkor is, amikor autóban ülnek, autóban megyünk. Szükség esetén falun belül van iparos segítség, van jószomszéd, akinél otthagyja a postás a küldeményeket, amikor hosszabb időre elutazunk. Az utcában feljebb, a túloldalon él egy szeretett barát, az ő borát és pálinkáit isszuk, olykor hív, és megyek ki vele a borospincéjébe egy-két pohár borra. Egyébként igen jó asztalos és ács, ő építette meg, sok egyéb munka mellett, a házunk tetőterét is, amikor egymásba szeret-tünk és összekerültünk feleségemmel, és több szobára lett szükségünk. Feleségét is nagyon szeretjük, sokszor hívjuk meg egymást vacsorára, és ez év februárjában együtt mentünk három napra a velencei karneválra. A tévészerelő ugyan Tapolcán lakik, de gyakran jár Vitán, egy hete nálunk is megfordult, én is voltam többször a műhelyében, húsz éve ismerjük egymást.

A polgármestert nem pártállás szerint választják, az emberek sem pártsablonokat ismételtetnek. Van véleményük, nagyon határozott, egy-egy politikai döntésről, de nem aszerint, hogy ki hozta, hanem hogy számukra mit hoz.

Nem idillt akarok jelezni, hanem egy sokrétű életközösséget, amelyikben be lehet rendezkedni az elérhetőre, és ahonnan persze sok mindenért el kell menni. Az autó szükséges szerszám, a használata pedig egészen másféle, mint Budapesten. A postára is át kell menni a szomszédos Edericsre, bevásárolni Tapolcára, Gyenesdiásra, Keszthelyre, a parkolás sehol sem probléma. Nem lehet elgyalogolni az üzletbe vagy a piacra, ahogyan Budán a lakásunkból. A nyári hónapokat kivéve közel-távol csak Keszthelynél van lámpa, a forgalom csak egyes hétféteken és nyáron, két hónapon át nagy. Könnyű bármikor beugrani a kocsiba és elmenni vele valamiért. A Balaton, számunkra az edericsei strand, autóval öt perc. A víz csak a nyári hónapok alatt nem túl hideg (nekünk), és nyár közepén is könnyen és gyorsan lehűlhet, két-három hideg és esős nap után 20 vagy akár 18 fok alá. Ilyenkor Hévízre autózunk, akár mindennap, egy-egy fél óra megszakítás nélküli úszásra. Fél óra oda, fél vissza, de megéri. Közben be lehet vásárolni, el lehet menni patikába, meg lehet venni a *Frankfurter Allgemeine*-t.

A napjaink nem az óra járása, hanem napszakok szerint tagolódnak, természetesebb, mondhatni persze, hogy régiesebb, de egészen modern módra. És mindenképpen „Messze az őrjítő tömegtől”, „Far from the madding crowd”, hogy Thomas Hardy egyik regényének címét idézzem.

Részben védekezés ez, tudom, a kétségbeesés ellen, részben megfáradtság, és azt hiszem, alkati képtelenség, illetve alkalmatlanság is a napi politikai, megélhetési és hiúsági küzdelmekre. 56-os voltam, ahhoz maradtam hű, és már régóta megcsömöröttem attól a vagdalkozástól és eszmehiánytól, ami nem új keletű, de számomra egyre kínzóbb. Népem az országban nem az a nép, szinte semmiben sem hasonlít ahhoz, amit egykor megtapasztaltam. Tudom, ahhoz semmiképpen sem hasonlíthatna, az rendkívüli kegyelmi állapot volt, lövöldözés közben is, de abból maradhatott volna valamennyi. Szeretek Erdélybe menni, ott békésebbek, meggondoltabbak és bajokkal terheltlen is jóval kevésbé hisztérikusak vagyunk mi, magyarok.

A házuk fölött, az elég meredek aszfaltozott út bal oldalán három, jobb oldalán négy ház után vége a falunak, a már földút kivezet belőle. Balra kis gyümölcsös, aztán mezők, fölöttük erdő a meredek hegyen. A jobb oldalon, ahonnan Tapolcáig ellátni, a hegyekre, sőt a Balaton egy darabjára is, szőlők a völgyig és a dombokig. A szőlők felett is erdő, a hegy tetejéig. Az erdő alatt a magasba vezető földút mentén a barát házaspár nagy veteményese, most már fiatal gyümölcsfák is vannak; szinte mindent megtermelnek, ami hús mellé a konyhában kellhet. Amikor sétálni megyünk, járni egyet, olykor oda, olykor a mezőn át a falu túlsó része felé. Ám a falun át a hegyoldalon Ederics, a Bece-hegy és a Balaton felé is megyünk, néha lent a lapály földútján sétálunk át Edericsre. És szeretünk bemenni a tapolcai tóhoz és patakhoz, kies park veszi körül az egyik oldalon, lenyúlik egészen a várost elkerülő útig, a tó másik oldalán, félkörben olaszos-mediterrán falak, házak, jó időben kiülős vendéglők. Aztán hazamegyünk, olvasunk, főzünk, hét órakor megnézzük, ez idő tájt, a Hír TV híreit. Utána, vagy vacsora után, többnyire az amerikai CNN-t és/vagy az angol SkyNewst. Informálódni azért kell, hogy mi történik a világban. Aztán megnézzünk valami filmet, vagy zenét hallgatunk, vagy olvasunk, ezt az ágyban folytatjuk elalvásig.